

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

1.2 คุณภาพผู้เรียน

1.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา พุทธศักราช 2553
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3. การเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย

3.1 ความหมายของการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 ความหมายของหลักภาษา หรือหลักการใช้ภาษา

3.3 ความสำคัญของการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย

3.4 หลักการสอนหลักการใช้ภาษาไทย

3.5 ทฤษฎีพื้นฐานการจัดการเรียนการสอน

4. แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4.1 ความหมายของความสุข

4.2 ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4.3 แนวคิดทฤษฎีความสุข และการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4.4 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสุข

4.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4.6 องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4.7 การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

5. ความพึงพอใจในการเรียนรู้
  - 5.1 ความหมาย
  - 5.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
  - 5.3 การวัดความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียดดังนี้

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 12, 41 และ 45-55)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด แสดงความรู้ ความคิด และ ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนด คุณภาพผู้เรียน คือเมื่อผู้เรียน จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะต้องมีคุณภาพทางด้านภาษาไทย ดังนี้

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ ได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและ รายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียน กรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจาก สิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้ง ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน
2. เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง เหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชิวประวัติ อัดชีวประวัติและประสบการณ์ต่างๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมี เหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ
3. พูดย่อแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พูดย่อรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดูและพูด
4. เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศ อื่นๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ

กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลง
สี่สุภาพ

5. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละคร
สำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้ง
สรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปี
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด
เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ท 1.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย 1. บทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยายและ บทพรรณนา 2. บทร้อยกรอง เช่น กลอนบทละคร กลอนนิทาน กลอนเพลงยาว และกาพย์ ห่อโคลง
	2. จับใจความสำคัญ สรุปความ และอธิบายรายละเอียดจากเรื่อง ที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น 1. วรรณคดีในบทเรียน 2. บทความ
	3. เขียนผังความคิดเพื่อแสดง ความเข้าใจในบทเรียนต่างๆ ที่อ่าน	3. บันทึกเหตุการณ์ 4. บทสนทนา

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	<p>4. อภิปรายแสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน</p> <p>5. วิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริง ข้อมูลสนับสนุน และข้อคิดเห็น จากบทความที่อ่าน</p> <p>6. ระบุข้อสังเกตการชวนเชื่อ การโน้มน้าว หรือความ สมเหตุสมผลของงานเขียน</p>	<p>5. บทโฆษณา</p> <p>6. งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ</p> <p>7. งานเขียนหรือบทความแสดง ข้อเท็จจริง</p> <p>8. เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น</p>
	<p>7. อ่านหนังสือ บทความ หรือคำ ประพันธ์อย่างหลากหลาย และ ประเมินคุณค่าหรือแนวคิดที่ได้ จากการอ่าน เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหา ในชีวิต</p>	<p>การอ่านตามความสนใจ เช่น</p> <p>1. หนังสืออ่านนอกเวลา</p> <p>2. หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสม กับวัย</p> <p>3. หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนกำหนด ร่วมกัน</p>
	8. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ท 2.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. คัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียน ตัวอักษรไทย
	2. เขียนบรรยายและพรรณนา	การเขียนบรรยายและพรรณนา
	3. เขียนเรียงความ	การเขียนเรียงความเกี่ยวกับประสบการณ์
	4. เขียนย่อความ	การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน คำสอน บทความทางวิชาการ บันทึกเหตุการณ์ เรื่องราวในบทเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น นิทานชาดก
	5. เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า	การเขียนรายงาน 1. การเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า 2. การเขียนรายงานโครงการ
	6. เขียนจดหมายกิจธุระ	การเขียนจดหมายกิจธุระ 1. จดหมายเชิญวิทยากร 2. จดหมายขอความอนุเคราะห์
	7. เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้งในเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล	การเขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้งจากสื่อต่างๆ เช่น 1. บทความ 2. บทเพลง 3. หนังสืออ่านนอกเวลา 4. สารคดี 5. บันทึกคดี
	8. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด แสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตาราง 3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ท 3.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. พุดสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู	การพุดสรุปความจากเรื่องที่ฟังและดู
	2. วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่างๆ	การพุดวิเคราะห์และวิจารณ์จากเรื่องที่ฟังและดู
	3. วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดูอย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	
	4. พุดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์	การพุดในโอกาสต่างๆ เช่น 1. การพุดอวยพร 2. การพุดโน้มน้าว 3. การพุดโฆษณา
	5. พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า	การพุดรายงานการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
	6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพุด	มารยาทในการฟัง การดู และการพุด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตาราง 4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ท 4.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. สร้างคำในภาษาไทย	การสร้างคำสมาส
	2. วิเคราะห์โครงสร้างประโยค สามัญประโยครวม และประโยคซ้อน	ลักษณะของประโยคในภาษาไทย 1. ประโยคสามัญ 2. ประโยครวม 3. ประโยคซ้อน
	3. แต่งบทร้อยกรอง	กลอนสุภาพ
	4. ใช้คำราชาศัพท์	คำราชาศัพท์
	5. รวบรวมและอธิบายความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย	คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตาราง 5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ท 5.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านในระดับที่ยากขึ้น	วรรณคดีและวรรณกรรมเกี่ยวกับ 1. ศาสนา 2. ประเพณี 3. พิธีกรรม 4. สุภาษิต คำสอน 5. เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ 6. บันเทิงคดี 7. บันทึกการเดินทาง 8. เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ 9. บันเทิงคดี 10. บันทึกการเดินทาง
	2. วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีวรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่นที่อ่าน พร้อมยกเหตุผลประกอบ 3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน 4. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	การวิเคราะห์คุณค่าและข้อคิดจากวรรณคดีวรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่น
	5. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า 1. บทอาขยานตามที่กำหนด 2. บทร้อยกรองตามความสนใจ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา พุทธศักราช 2553 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น
คนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยได้กล่าวถึง
โครงสร้างหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา, 2553, หน้า 2-12) ดังนี้

1. คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิชาภาษาไทย 3 ท 22101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ศึกษาและฝึกการอ่านออกเสียงประกอบด้วยบทร้อยแก้วที่เป็น
บทบรรยายและบทพรรณนาบทร้อยกรอง ประเภท กลอนบทละคร กลอนนิทาน กลอน
เพลงยาว และกาพย์ห่อโคลงอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ ที่เป็น บทความ บันทึกร
เหตุการณ์ บทสนทนา การเขียนเพื่อแสดงความเข้าใจวรรณคดีและวรรณกรรม อภิปราย
แสดงความคิดเห็น ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน งานเขียนหรือบทความแสดงข้อเท็จจริง
และมีมารยาทการในการอ่าน

เขียนคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด ตามรูปแบบการเขียนตัว
อักษรไทยเขียนบรรยายและพรรณนาการเขียนเรียงความเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนย่อ
ความจากสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับ นิทานคำสอน บทความทางวิชาการ บันทึกรเหตุการณ์
เรื่องราวในบทเรียน มีมารยาทในการเขียน

พูดสรุปความจากเรื่องที่ฟังและดู พูดวิเคราะห์และวิจารณ์จากเรื่อง
ที่ฟังและดูการพูดวิเคราะห์และวิจารณ์จากเรื่องที่ฟังและดู อย่างมีเหตุผลมาประยุกต์ใช้
ในการดำเนินชีวิต การพูดในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวกับ การพูดอวยพร การพูดโน้มน้าว
การพูดโฆษณา

สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านในระดับที่ยากขึ้น
วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดี วรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่นที่อ่าน พร้อมยกเหตุผล
ประกอบ อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

มีทักษะการอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด การใช้ภาษา การศึกษา
การสืบค้น การประเมินโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยม เรียนความรู้ ความเข้าใจ

สร้างความคิดรวบยอด คิดวิจารณ์ญาณมีความเข้าใจลึกซึ้ง เรียนรู้ด้วยกลุ่มสัมพันธ์
 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ตระหนักเห็นคุณค่าของความมี
 วินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะ มีความรักชาติ
 ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต รักความเป็นไทย มีความสามารถในการสื่อสารการคิด
 การแก้ปัญหาการใช้ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยี นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วิชาภาษาไทย 4 ท 22102 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงข้อคิดเห็น จากวรรณคดีในบทเรียน
 บอกข้อสังเกตงานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ และบทโฆษณา อ่านตามความสนใจ
 จากหนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย หนังสืออ่านที่ครู
 และนักเรียนกำหนดร่วมกัน

การเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนรายงานโครงงาน
 การเขียนจดหมายกิจธุระ จดหมายเชิญวิทยากร จดหมายขอความอนุเคราะห์ การเขียน
 วิเคราะห์ วิวิจารณ์และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้งจากสื่อต่างๆ จากบทความ
 บทเพลงหนังสืออ่านนอกเวลาสารคดี บันเทิงคดี การพูดรายงานการศึกษาค้นคว้า
 จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มารยาทในการฟัง การดูและการพูด

ศึกษารูปคำสมาส ลักษณะของประโยคในภาษาไทย ประโยค
 สามัญ ประโยครวม ประโยคซ้อน กลอนสุภาพ คำราชาศัพท์ คำที่มาจาก
 ภาษาต่างประเทศ

การสรุปความรู้และข้อคิดจากอ่าน วรรณคดี วรรณกรรม
 บทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า บทอาขยานตามที่กำหนด
 บทร้อยกรองตามความสนใจ

สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ท่องจำ
 บทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

มีทักษะการอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด การใช้ภาษา การศึกษา
 การสืบค้น การประเมิน โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยม เรียนความรู้ ความเข้าใจ
 สร้างความคิดรวบยอด คิดวิจารณ์ญาณมีความเข้าใจลึกซึ้ง เรียนรู้ด้วยกลุ่มสัมพันธ์
 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ ตระหนักเห็นคุณค่าของ
 ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะมีความรักชาติ
 ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต รักความเป็นไทย มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด

การแก้ปัญหาการใช้ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยี นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. เนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
  - 2.1 คำราชาศัพท์
  - 2.2 การแต่งกลอนสุภาพ
  - 2.3 คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
  - 2.4 ประโยคในการสื่อสาร
  - 2.5 การสร้างคำสมาส
3. โครงสร้างรายวิชาภาษาไทย ท 22102

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

โครงสร้างรายวิชา

ท22102 ภาษาไทย 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 เวลารวม 60 ชั่วโมง

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา/ ชม.	คะแนน	ภาระงาน/ ชิ้นงาน/กิจกรรม	หมายเหตุ
1	การอ่าน	ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนิน ชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ม.2/2 อ่านออกเสียงบท ร้อยแก้วและบทร้อยกรอง ได้ถูกต้อง ม.2/2 จับใจความสำคัญ สรุปความและอธิบาย รายละเอียดจากเรื่องที่อ่าน ม.2/3 เขียนผังความคิด เพื่อแสดงความเข้าใจใน บทเรียนต่างๆ ที่อ่าน ม.2/4 อภิปรายแสดง ความคิดเห็นและข้อโต้แย้ง เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ม.2/8 มีมารยาทในการอ่าน	การอ่านเป็นทักษะ ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษา หาความรู้ และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิด ความรู้แล้วยังก่อให้เกิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ได้แนวคิด ในการดำเนินชีวิต การอ่าน จึงเป็นหัวใจของการศึกษา ทุกระดับ และเป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้เรื่อง ต่างๆ การอ่านที่ดีมี ประสิทธิภาพ จะต้องอ่าน แล้วจับใจความได้ สรุป สาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้	12	10	- อ่านออกเสียง ร้อยแก้ว ร้อยกรอง - ตอบคำถาม จาแบบทดสอบ - เขียนแผนผัง ความคิดจาก การอ่าน	กลางภาค 11 คะแนน ม.2/2 ม.2/3 ม.2/4 ม.2/8
2	การเขียน	ท 2.1 ใช้กระบวนการ เขียน เขียนสื่อสาร เขียน เรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราว ในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ ม.2/1 คัดลายมือตัวบรรจง ครึ่งบรรทัด	การเขียนเป็นกลวิธีอย่างหนึ่ง ที่ใช้ในการสื่อสารถ่ายทอด เรื่องราวให้ผู้อื่นได้รับรู้ ผู้เขียน ได้ดีจะสามารถติดต่อสื่อสาร กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการเขียนที่พบได้บ่อย ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเขียน เรียงความ ย่อความ การ วิเคราะห์ วิจารณ์ การแสดง ความคิดเห็น ผู้เรียนควร เรียนรู้และฝึกฝน การเขียน ให้ถูกต้อง และเหมาะสมตาม รูปแบบ เพื่อการสื่อสารจะได้ สัมฤทธิ์ผลตามต้องการ	10	10	- เขียน เรียงความ - เขียนย่อความ - คัดลายมือ - เขียนบรรยาย ภาพ - เขียนพรรณนา เหตุการณ์ - เขียนอธิบาย เหตุการณ์	กลางภาค 9 คะแนน ม.2/2 ม.2/4 ม.2/8

โครงสร้างรายวิชา

ท22102 ภาษาไทย 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 เวลารวม 60 ชั่วโมง

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การ เรียนรู้	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา/ ชม.	คะแนน	ภาระงาน/ ชิ้นงาน/ กิจกรรม	หมายเหตุ
		ม.2/2 เขียนบรรยาย และพรรณนา ม.2/3 เขียนเรียงความ ม.2/4 เขียนย่อความ ม.2/8 มีมารยาท ในการเขียน					
สอบกลางภาค		ท1.1 ม.2/2 ม.2/3 ม.2/4	ม.2/8, ท2.1 ม.2/2 ม.2/4 ม.2/8	1	20		
3	การฟัง ดู พูด	ท 3.1 สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่างๆ อย่างมี วิจารณญาณ และสร้างสรรค์ ม.2/1 พูดสรุปใจความ สำคัญของเรื่องที่ฟังและดู ม.2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความ น่าเชื่อถือของข่าวสาร จากสื่อต่างๆ ม.2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์ เรื่องที่ฟังและดูอย่างมี เหตุผลเพื่อนำข้อคิดมา ประยุกต์ใช้ ในการดำเนินชีวิต ม.2/4 พูดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์	การรับสารในชีวิตประจำวัน จากสื่อต่างๆ ทั้งการฟัง การดู เป็นการเปิดตา เปิดหูฟังรับ เรื่องราวเข้าสู่สมอง เพื่อคิดติดตาม โดยเก็บ ประเด็นหรือใจความสำคัญ ตั้งแต่ต้นจนจบจากสื่อเสียง สื่ออักษร สื่อภาพ ทั้งของจริง และของจำลอง แล้วจึงนำมาวิเคราะห์อย่าง เป็นระบบระเบียบ และมี มารยาท ก่อนนำไปพูด ในโอกาสต่างๆ อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	9	10	- พูดจับ ใจความสำคัญ จากเรื่อง ที่ฟัง - พูดวิเคราะห์ เรื่องที่ดู - พูดโน้มน้าว ใจจากเรื่องที่ดู	ปลายภาค 3 คะแนน ม.2/1 ม.2/2

โครงสร้างรายวิชา

ท22102 ภาษาไทย 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 เวลารวม 60 ชั่วโมง

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา/ ชม.	คะแนน	ภาระงาน/ชิ้นงาน/ กิจกรรม	หมายเหตุ
4	หลักการ ใช้ภาษา	ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของ ภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญา ทางภาษา และรักษา ภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ม.2/1 สร้างคำในภาษาไทย ม.2/2 วิเคราะห์โครงสร้าง ประโยคสามัญ ประโยครวม และประโยคซ้อน ม.2/3 แต่งบทหรือยกทรง ม.2/4 ภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย ม.2/5 คำราชาศัพท์	คำที่ใช้อยู่ในภาษาไทย เช่น คำไทยแท้ ภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย คำราชาศัพท์ เกิดจากการสร้างคำ หรือ การนำหน่วยเสียงต่างๆ มา ประกอบกัน เพื่อให้ได้คำใหม่ เช่น คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน คำสมาส แล้วเราก็นำคำ เหล่านี้มาใช้สื่อสาร หากใช้ เพียงคำพูดเป็นคำๆ หรือเพียง กลุ่มคำอาจไม่สามารถสื่อสาร กันได้ชัดเจนจำเป็นต้องใช้คำ หลายๆ คำมาเรียงต่อกัน ซึ่งเรียกว่าประโยค และใช้ ประโยคสื่อสารได้ถูกต้อง เหมาะสม อันจะทำให้การ สื่อสารมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล	16	13	- ทำแบบฝึกหัด จากแบบทดสอบ	ปลายภาค 7 คะแนน ม.2/1 ม.2/2 ม.2/3
5	วรรณคดี	ท 5.1 เข้าใจและแสดงความ คิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็น คุณค่าและนำมาประยุกต์ ใช้ในชีวิตจริง ม.2/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่านในระดับ ที่ยากขึ้น ม.2/2 วิเคราะห์และวิจารณ์ วรรณคดีวรรณกรรม และ วรรณกรรมท้องถิ่นที่อ่าน พร้อมยกเหตุผลประกอบ	วรรณคดีเป็นงานสร้างสรรค์ อันล้ำค่า แสดงถึงภูมิปัญญา อันปราดเปรื่อง ที่ถ่ายทอด ความรู้ ความคิด แนวทางการ ดำเนินชีวิตที่ดีงาม การอ่าน วรรณคดี จึงทำให้ผู้อ่านได้รับ ความสนุกสนานเพลิดเพลินใจ จากเนื้อเรื่อง ได้รับรสไพเราะ จากการใช้ถ้อยคำ สำนวน โวหาร ท่วงทำนองการ ประพันธ์ได้รับความรู้ ข้อคิด คติธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้	13	11	- ทำแบบทดสอบ จากแบบ ทดสอบ - รายงานข้อคิด ที่ได้จากการอ่าน วรรณคดี	ปลายภาค 10 คะแนน ม.2/1 ม.2/2 ม.2/3
			รวมเวลาเรียน	60			
			รวมคะแนนทั้งหมด				100

ดังนั้นสรุปได้ว่า เนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษาไทยมีความสำคัญ ทำให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง และเห็นคุณค่าของภาษาประจำชาติ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาหน่วยที่ 4 เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข

การเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบัน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูผู้สอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้ ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (2527, หน้า 7 อ้างถึงใน อรสินี รัตจันทร์, 2552, หน้า 17-18) กล่าวว่า การสอนเป็นงานหลักของครู ซึ่งปัจจุบันถือว่า ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่บุคคลในวิชาชีพนี้ ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาโดยเฉพาะ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถเลือกวิธีปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การ ครูต้องมีการฝึกฝนด้านการสอนอยู่เสมอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ และต้องมีมาตรฐานวิชาชีพ การที่ครูสามารถปฏิบัติการสอนได้ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการผสมผสานศาสตร์ว่าด้วยการสอนกับศิลปะของการสอนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการสอนสูงสุด

สมิทร คุณากร (2530, หน้า 146 อ้างถึงใน อนุศิษฐ์ คณะธรรม, 2550, หน้า 27) กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ สำหรับแนวการสอนย่อมแตกต่างกันตามสภาพและลักษณะเนื้อหาวิชา ผู้สอนต้องเลือกใช้วิธีสอนและอุปกรณ์การสอนแต่ละครั้งได้อย่างเหมาะสม

จุไรรัตน์ พันธุ์หมุด (2551, หน้า 39) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง ที่จัดขึ้นเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ ผู้เรียนได้กระทำด้วยเต็มใจทั้งร่างกายและจิตใจ และผู้เรียนเกิด

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

อรลีณี รัตจันทร์ (2552, หน้า 17-18) กล่าวไว้ว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนดำเนินการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนา สามารถสร้างองค์ความรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะ

ดังนั้นสรุปความหมายของการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนได้จัดสถานการณ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยความเต็มใจทั้งร่างกายและจิตใจ จนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ความหมายของหลักภาษา หรือหลักการใช้ภาษาไทย

หลักการใช้ภาษา หรือหลักภาษา เป็นทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของหลักภาษาไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ราตรี เปรี้ยวพานิช (2547, หน้า 191) กล่าวไว้ว่า หลักภาษาคือ ระเบียบแบบแผนของภาษาที่มีไว้เพื่อให้ผู้ใช้ภาษายึดถือเป็นหลักในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง นอกจากนั้น ยังเป็นหลักเกณฑ์ที่จะช่วยควบคุมให้คนไทยได้ใช้ภาษาไทยให้เป็นแบบแผน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ และการที่ผู้ใช้ภาษาพยายามใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักภาษาจะเป็นการอนุรักษ์ภาษาไทยให้อยู่ยืนยงเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยสืบไปด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2547, หน้า 444) กล่าวถึง ความหมายของหลักภาษา คือระเบียบแบบแผนของภาษา ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้คนที่ใช้ภาษาเดียวกันใช้ภาษาในการสื่อสารได้ตรงกัน หากไม่มีหลักเกณฑ์ของภาษาทุกคนก็จะใช้ภาษาอย่างไม่มีระเบียบ ผลก็คือความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อสารจะลดน้อยลง และท้ายที่สุดจะไม่อาจรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาไว้ได้ อาจสิ้นสูญภาษาของชาติและต้องหันไปรับภาษาชาติอื่นมาใช้ดังที่ปรากฏในหลายประเทศปัจจุบันนี้

กำชัย ทองหล่อ (2550, หน้า 1) กล่าวถึง ความหมายของหลักภาษา คือวิชาที่ว่าด้วยระเบียบการใช้อักษร การเขียนอ่าน การใช้คำ ความหมายของคำ การเรียงคำ และที่มาของภาษา ซึ่งมีวิวัฒนาการไปในลักษณะต่างๆ

สุตาพร ไชยะ (2552, หน้า 123) กล่าวถึงความหมายของหลักภาษา คือ ระเบียบและแบบแผนต่างๆ ของภาษาสำหรับเป็นเครื่องยึดถือและเป็นหลักในการเรียน การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ คนไทยจึงควรเห็นความสำคัญของหลักภาษาไทย และนำไปใช้ให้ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรจัดการเรียนการสอนหลักภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสรุปความหมายของหลักภาษา ได้ว่า หลักภาษา คือระเบียบแบบแผนของการใช้ภาษา เพื่อให้คนใช้ภาษา หรือผู้ใช้ภาษายึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการสื่อสารได้ตรงกัน ทำให้การติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ การที่คนไทยใช้ภาษาไทยถูกต้องถือเป็นการอนุรักษ์ภาษาไทย

3. ความสำคัญของการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย

สาระการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย หรือหลักภาษาไทยเป็นเนื้อหาที่นักเรียนให้ความสนใจน้อยที่สุด แต่การได้เรียนรู้และเข้าใจระเบียบแบบแผนของภาษา สามารถนำความรู้ทางภาษาไทยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีนักการศึกษา กล่าวถึงการสอนหลักการใช้ภาษาไทยหรือหลักภาษาไทยมีความสำคัญ และมีประโยชน์หลายประการ ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2547, หน้า 445) ได้ให้ความสำคัญของหลักภาษาในฐานะที่เป็นภาษาของชาติ ภาษาเป็นเอกลักษณ์และเอกราชทางวัฒนธรรมของชาติ หลักภาษาเป็นเครื่องมืออนุรักษ์ภาษาของชาติให้ยั่งยืนสืบไป การสอนหลักภาษา จะช่วยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในประเทศชาติและช่วยกันรักษาภาษาของชาติไว้ หลักเกณฑ์อันเป็นระเบียบของภาษาจะทำให้สะดวกแก่การศึกษาและง่ายแก่การรักษาให้สืบทอดต่อไป การที่เราใช้ภาษาเดียวกันเป็นการสร้างความสำนึกว่าเป็นพวกพ้องเดียวกัน เกิดความรักใคร่สามัคคีกันและร่วมป้องกันประเทศมิให้สิ้นชาติสิ้นภาษาดังที่ชาติอื่นประสบมาแล้ว และความสำคัญของหลักภาษาต่อนักเรียนโดยตรง หลักภาษามีประโยชน์หลายประการต่อนักเรียน ที่สำคัญคือ

1. ประโยชน์ในการสื่อสาร คนที่มีความรู้หลักภาษาดี จะสามารถสื่อสารภาษาได้ดีอันมีประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างยิ่ง
2. ประโยชน์ในการศึกษา ในการศึกษาวิชาอื่นๆ ก็มักจะใช้ภาษาไทยเป็นสื่อ ถ้ามีความรู้ทางหลักภาษาดีก็จะศึกษาวิชาการต่างๆ ได้ดี แม้การเรียนภาษาต่างประเทศหลักเกณฑ์ทางภาษาไทยก็อาจนำไปประยุกต์ใช้ได้ มักปรากฏว่าคนที่เก่ง

ทางภาษาหนึ่งมักเรียนภาษาอื่นได้ดีด้วย

3. ประโยชน์ในอนาคต วิชาหลักภาษาจะเป็นพื้นฐานการศึกษา
ค้นคว้าทางภาษาในระดับสูงขึ้น เช่น ภาษาศาสตร์แขนงต่างๆ

ราตรี เปรี้ยวพานิช (2547, หน้า 191) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนหลักภาษา
มีความสำคัญคือ เพื่อให้เด็กได้ทราบแบบแผนลักษณะและโครงสร้างของภาษา เพื่อจะ
สามารถนำความรู้ทางหลักภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเกิดประโยชน์ การสอน
หลักภาษาให้ได้ผลมากที่สุดนั้น ขึ้นอยู่ที่ความแม่นยำในเนื้อหาของครูเป็นประเด็นสำคัญ
และวิธีการสอนเป็นประเด็นรองลงมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554, หน้า 3) กล่าวไว้ว่า การเรียนหลักการ
ใช้ภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษา
อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย สามารถใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยค
ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล รวมถึงรู้จักเลือกใช้ระดับภาษาถูกต้อง
เพื่อสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ใช้คำราชาศัพท์ และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง
วิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทยและ
ภาษาถิ่น วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ
อย่างถูกต้องตลอดจนรู้จักวิเคราะห์ความงามของภาษาไทยที่ปรากฏในวรรณคดีและ
วรรณกรรมไทยที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างถูกต้อง

สรุปได้ว่า การสอนหลักการใช้ภาษาไทยหรือหลักภาษามีความสำคัญ คือให้
นักเรียนได้ทราบแบบแผนหรือธรรมชาติของภาษา รู้จักโครงสร้างของภาษาไทย สามารถ
ใช้ภาษาได้ถูกต้อง และช่วยกันอนุรักษ์ภาษาของชาติให้ยั่งยืนสืบไป หลักภาษามีประโยชน์
หลายประการ เช่น ประโยชน์ในการสื่อสาร ประโยชน์ในการศึกษา

4. หลักการสอนหลักการใช้ภาษาไทย

การสอนหลักการใช้ภาษาไทยแล้วทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน
นั้น มีหลากหลายวิธี ดังนี้

จันทร์ชัย อธิเกียรติ (2547, หน้า 85) กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอน
หลักภาษาไทยผู้สอนควรยึดหลักการสอนดังนี้

1. สอนให้สัมพันธ์กับการใช้ภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน
การเขียน กล่าวคือเมื่อสอนวิชาหลักภาษา ผู้สอนก็ควรมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ
การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ในช่วงเวลาให้มากที่สุด

2. สอนเนื้อหาในบทเรียนให้สัมพันธ์กับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คือเน้นการนำไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนภาษาไทยนั้นมีประโยชน์ ช่วยให้สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามระเบียบ แบบแผน เช่น ให้ผู้เรียนลองพิจารณาว่าชื่อของตนเป็นภาษาบาลีหรือสันสกฤต เมื่อจัดการเรียนรู้เรื่องคำบาลี สันสกฤต

3. ไม่ควรมุ่งเน้นสอนแต่เนื้อหาหลักภาษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรสอนให้สัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษา ซึ่งได้แก่การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และเมื่อสอนวรรณคดีก็ควรให้ความรู้ทางด้านภาษาด้วย เช่น เมื่อเรียนวรรณคดีเรื่องข้อคิดจากการบวช ก็ควรสอนให้รู้จักคำศัพท์ และรู้จักวิเคราะห์คำราชาศัพท์สำหรับพระสงฆ์ด้วย

4. ควรใช้วิธีสอนหลายๆ วิธี เพื่อสร้างความสนใจผู้เรียนจะได้ไม่เบื่อ ซึ่งควรจะทำตลอดเวลา ไม่ใช่สร้างความสนใจแต่ช่วงนำเข้าสู่บทเรียนเท่านั้น

5. ผู้สอนควรมีการวางแผนและเตรียมการสอนอย่างดีว่าจะดำเนินการสอนอย่างไร จึงจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลดี ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549, หน้า 136) กล่าวไว้ว่า การสอนหลักภาษา เป็นพื้นฐานของการใช้ภาษาซึ่งควรมีกิจกรรม เช่น การอ่านบทเรียนในหนังสือเรียน เกี่ยวกับหลักภาษาแล้วอภิปรายสรุปเป็นหลักเกณฑ์ พร้อมทั้งยกตัวอย่างและทำแผนภูมิ จากตัวอย่าง ค้นคว้าและรวบรวมจากหนังสือต่างๆ ทำเป็นรายงาน ทำแบบฝึกหัด

สุดาพร ไชยะ (2552, หน้า 123-124) กล่าวไว้ว่า การสอนหลักภาษาไทย เป็นการสอนที่ก่อให้เกิดพื้นฐานสำคัญของการเรียนภาษาไทย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักภาษาไทย จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรคำนึงถึงความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวคิดและข้อควรคำนึงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักภาษาไทยมีดังนี้

1. ผู้สอนควรสอนเนื้อหาในบทเรียน ให้สัมพันธ์กับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด ผู้เรียนจะได้รู้สึกว่าการเรียนหลักภาษาไทยนั้นเป็นเรื่องง่ายและมีประโยชน์ช่วยให้ตนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนได้รวดเร็ว

2. ผู้สอนควรที่จะตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนไว้ให้ชัดเจนในแต่ละบทเรียน

3. ในการเรียนการสอนภาษาไทยแต่ละครั้ง ผู้เรียนควรได้รับทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน

4. หลักภาษาเป็นวิชาที่ยากและผู้เรียนอาจรู้สึกเรียนรู้ได้ช้า ผู้สอนจึงควรพยายามสร้างบรรยากาศ จัดกิจกรรมต่างๆ ให้น่าสนใจและสนุกสนาน
5. การสอนหลักภาษาไทยไม่ควรสอนโดยมุ่งเน้นแต่เนื้อหาในหลักภาษาไทยแต่อย่างเดียว ควรที่จะได้สอนให้สัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษา
6. ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ การที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษานั้น ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนและใช้ภาษาที่เป็นแบบแผนที่ต้องอยู่เป็นประจำ
7. ใช้กลวิธีจูงใจ เร้าความสนใจของผู้เรียนหลายๆ วิธีการ
8. การใช้เสริมกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการเสริมแบบต่างๆ
9. การสอนหลักภาษาไทยทุกครั้ง ผู้สอนควรเตรียมการสอนเป็นอย่างดี
10. การสอนหลักภาษาไทยควรใช้วิธีสอนหลายๆ วิธี เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลง
11. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้วิจารณญาณและดุลพินิจของตนเองให้มากๆ
12. ผู้สอนมอบหมายงานไปค้นคว้าหาความรู้และรวบรวมตัวอย่างคำต่างๆ มาให้มากๆ
13. ผู้สอนควรปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต
14. ผู้สอนควรสร้างสถานการณ์บรรยากาศและกิจกรรมให้แตกต่างกันในแต่ละช่วงสอน เพื่อให้การเรียนการสอนหลักภาษาไทยดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวา
15. กลไกการรื้อยกรองเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนหลักภาษาไทยมีชีวิตชีวาขึ้น
16. การใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่าย
17. การใช้เกมประกอบการสอน
18. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ใช้เหตุผล
19. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์สอดแทรกในการเรียน
20. การประเมินผลการสอนหลักภาษา ควรประเมินผลการเรียนของผู้เรียนทุกด้าน

สรุปได้ว่า หลักการสอนการใช้ภาษาไทย คือ สอนให้สัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษา เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน หรือสัมพันธ์กับวรรณคดี ให้นักเรียนได้สนุกสนานในการเรียนรู้ สอนหลากหลายวิธี เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ได้ร่วมอภิปราย นักเรียนจะได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียน หรือสร้างความสนใจของนักเรียน นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ ควรวางแผนและเตรียมการสอนอย่างดี กิจกรรมการเรียนการสอนจะได้นำสนใจ สอนให้สัมพันธ์กับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และมีการมอบงานให้นักเรียนไปค้นคว้าศึกษาหาความรู้

5. ทฤษฎีพื้นฐานการจัดการเรียนการสอน

นักการศึกษาหลายๆ คน ได้กล่าวถึงทฤษฎีพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ ดังนี้

สิริพัชร์ เจษฎาภิโรจน์ (2546, หน้า 17-19) กล่าวถึง ทฤษฎีพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนของ Bruner คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน ครูสามารถจัดเตรียมประสบการณ์เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพร้อมได้โดยไม่ต้องรอให้พร้อมเองตามธรรมชาติ ถ้าการนำเสนอตรงกับเงื่อนไขการรับรู้ของนักเรียน และใช้วิธีการที่เหมาะสม และได้เสนอทฤษฎีของการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1.1 กำหนดประสบการณ์ที่จะให้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นการเรียนรู้รายบุคคลและการเรียนโดยทั่วไป

1.2 กำหนดวิธีการให้ผู้เรียนหาความรู้ให้เหมาะสมที่สุด ซึ่งขึ้นอยู่กับขอบข่ายของความรู้

1.3 กำหนดลำดับขั้นตอนในการเสนอสิ่งที่เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 มีการใช้แรงจูงใจผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ Rogers คือ ในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนในลักษณะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความสามารถในหลายๆ ด้าน มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถ

กระทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์ มีความรู้ในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวยืดหยุ่น มีสติปัญญาที่จะเผชิญกับปัญหาใหม่ๆ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ซึ่งครูจะต้องเข้าใจปฏิกริยาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน

3. แนวคิดด้านการศึกษาของ Dewey แนวคิดนี้ คือการศึกษา คือชีวิต การจัดการเรียนการสอนควรยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันในวิถีประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เริ่มเกิดขึ้นในสมัยของ Dewey ซึ่งมีความเชื่อว่า คนเราสามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดของวิชาต่างๆ ที่มีในหลักสูตรได้อย่างน้อย 2 วิชาขึ้นไป และวิธีการเชื่อมโยงนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้น ส่งเสริมและแนะนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

4. รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles)

นักเรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันตามธรรมชาติในทุกด้าน เมื่อมาอยู่รวมกันในห้องเรียนเดียวกัน ความแตกต่างทั้งหลายจะเห็นได้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ นักเรียนจะมีรูปแบบในการเรียนรู้ของตนเองที่ไม่เหมือนกันซึ่งส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้แตกต่างกันไปด้วย ครูควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ให้มากที่สุด โดยเฉพาะรูปแบบที่นักเรียนมีความถนัดมากที่สุด แล้วจึงส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบอื่นให้เต็มที่

5. ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences Theory) คือ คนทุกคนมีความสามารถทางสติปัญญาหลายด้านและแตกต่างกัน สามารถนำสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์และแก้ปัญหาต่างๆ สติปัญญาแต่ละด้านเป็นอิสระซึ่งกันและกัน และทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาเหล่านี้ได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูผู้สอน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสติปัญญาที่หลากหลายเหล่านี้ ด้วยวิธีการสอนหลายวิธีและจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับความสามารถทางสติปัญญาด้านต่างๆ ของตน

ประสาท อิศรปริดา (2549, หน้า 195–219) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ จากคำนิยามที่กล่าวมานี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาในรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมภายนอก

ซึ่งแสดงออกให้เห็นชัดเจนหรือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพภายใน ซึ่งไม่ได้แสดงออกให้เห็น ผลการกระทำในขณะนั้นก็ได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรม ในทางลบหรือทางบวก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรม ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวรหรือค่อนข้างถาวร ในที่นี้ต้องการเน้นพฤติกรรม การเรียนรู้ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่คงอยู่สามารถทำซ้ำๆ ได้ จนแน่ใจว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงๆ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพียงชั่วขณะไม่ถือเป็นการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น เช่น ความเจริญเติบโตหรือวุฒิภาวะ หรือเนื่องมาจากฤทธิ์ของยา หรือความเจ็บป่วย เมื่อยล้า ฯลฯ ไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์นั้น ครูควรมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีต่างๆ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยได้กล่าวถึงทฤษฎีต่างๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก ของพาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov) การประยุกต์ทฤษฎีการวางเงื่อนไขไปใช้ในการเรียนการสอน ครูมักจะใช้กันอยู่เป็นประจำ เพราะในชั้นเรียนเด็กมักได้รับการวางเงื่อนไขอยู่เสมอ เช่น เมื่อถึงชั่วโมงคณิตศาสตร์เมื่อใด ก็ถูกครูดุหรือลงโทษทุกครั้ง ในที่สุดเด็กคนนั้นก็เกลียดวิชาคณิตศาสตร์ ตรงกันข้ามกับ ชั่วโมงวิทยาศาสตร์ที่ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนดี เด็กมีอิสระในการคิดในการทดลอง และสรุปผลก่อนหมดชั่วโมงทุกครั้ง เด็กก็ภูมิใจ ผลที่เขาพบจากการทดลองเมื่อไรที่เรียน วิชานี้เขารู้สึกกับการค้นคว้าทดลอง สุดท้ายเด็กก็จะรู้สึกว่าเขาชอบวิชานี้เป็นพิเศษ ครูสามารถใช้หลักการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกทำให้เด็กชอบหรือไม่ชอบวิชาที่เรียน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หรือตัวครูเองได้ ครูควรพิจารณาเสมอว่า ความรู้สึกของเด็กต่อวิชาที่ครูสอนเป็นอย่างไร ถ้าพบว่าเด็กไม่ชอบหรือมีเจตนาที่ไม่ดีต่อวิชา ก็ควรวิเคราะห์ดูว่าเกิดจากอะไร อะไรคือสิ่งเร้า ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้น แล้วหาทางช่วยเด็กโดยการพยายาม มิให้สิ่งเร้าที่เด็ก ไม่ชอบนั้นเกิดขึ้นอีก พร้อมทั้งจัดสิ่งเร้าใหม่ที่เด็กพอใจหรือชอบเข้ามาแทนที่ ซึ่งเป็นลักษณะของการวางเงื่อนไขกับ เด็กก็จะเกิดความพอใจที่จะเรียนกับครูต่อไป

2. ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Edward L. Thorndike) จากทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงพบว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ค่อยๆ สะสมพอกพูนขึ้นทีละน้อย มากกว่าที่จะเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการเรียนรู้จะค่อยๆ พัฒนาขึ้นที่

ละน้อย ด้วยการลองผิดลองถูก ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างพรวดพราดหรือเกิดความกระฉ่างแจ้ว โดยทันที ซึ่งมีกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้

2.1 กฎความพอใจ มีใจความว่า พันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองจะเข้มแข็งหรืออ่อนกำลังลง ย่อมขึ้นอยู่กับผลต่อเนื่องหลังจากที่ได้ตอบสนองไปแล้ว กล่าวคือ ถ้าหากการตอบสนองที่กระทำไปนั้น ทำให้เกิดความพอใจ พันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองก็จะแน่นแฟ้นเข้มแข็งขึ้น ถ้าหากการตอบสนองที่กระทำไปนั้น ทำให้เกิดความไม่พอใจ ความเข้มแข็งของพันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองก็จะอ่อนกำลังลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ถ้าหากการตอบสนองที่กระทำต่อสิ่งเร้านั้นนำไปสู่การได้รับรางวัล พันธะหรือตัวเชื่อมก็จะเข้มแข็งในทางตรงกันข้าม ถ้าการตอบสนองที่กระทำต่อสิ่งเร้านั้นนำไปสู่การทักโทษ พันธะระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองก็จะอ่อนกำลังลง

2.2 กฎการฝึกหัด แบ่งออกเป็นกฎย่อยๆ 2 กฎ คือ กฎการได้ใช้ และกฎการไม่ได้ใช้ หมายความว่าเราจะเรียนรู้หรือจำได้โดยการได้กระทำหรือได้ใช้ และจะไม่เกิดการเรียนรู้หรือเกิดการลืมขึ้น เมื่อไม่ได้กระทำหรือไม่ได้ใช้ แต่การฝึกหัดที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องทำให้ผู้ฝึก ได้รับความพอใจหรือรางวัล ฉะนั้นการให้เด็กกระทำซ้ำๆ เพื่อที่จะให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จะต้องเป็นการกระทำที่ผู้กระทำได้รับทราบผล (Feedback) หรือรางวัล ผู้กระทำเองก็ต้องมีแรงจูงใจ เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนกระทำนั้น ด้วยการฝึกหัดจึงจะก่อให้เกิดการเรียนรู้

2.3 กฎความพร้อม กฎข้อนี้มีใจความสรุปว่า เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วได้ทำเขาจะยอมเกิดความพอใจ ถ้าไม่ได้ทำเขาจะยอมเกิดความไม่พอใจ และถ้าบุคคลไม่พร้อมที่จะทำแต่ต้องทำเขาจะยอมเกิดความไม่พอใจสรุปได้ว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านจิตวิทยา ที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความมุ่งหมาย เพราะครูไม่ได้มีภารกิจหรือบทบาทเพียงเป็นผู้สอน หรือถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องทำหน้าที่อื่นอีกหลายประการ เช่น เป็นแม่แบบ เป็นผู้สืบทอดด้านวัฒนธรรมและคุณธรรม เป็นผู้รู้ ใฝ่หาและพัฒนาความรู้อยู่เสมอ เป็นผู้นำและเป็นผู้ให้บริการทางวิชาการแก่ศิษย์และชุมชน งานของครูจึงเป็นงานที่หนักอย่างยิ่ง มีครูเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในอาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะและความสามารถหลายประการ สามารถพัฒนาทักษะการคิดของเด็ก สามารถสร้างเสริมอัตมโนทัศน์ และกระตุ้น

แรงจูงใจในการเรียนแก่ผู้เรียนสามารถปกครองชั้นเรียนและเป็นแม่บทที่ดี สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างดี สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม หรือแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมคุณลักษณะและความสามารถต่างๆ ดังกล่าวล้วนต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาเป็นพื้นฐานทั้งสิ้น และเมื่อพิจารณาการสอนซึ่งเป็นภารกิจหลักของความเป็นครูก็ยิ่งเห็นชัดว่า จิตวิทยาการศึกษา มีบทบาทสำคัญในทุกขั้นตอนของการสอน เริ่มตั้งแต่กำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสภาพพื้นฐานของผู้เรียน การวางแผนและดำเนินการสอน จนถึงขั้นการวัดผลและการประเมินผล จิตวิทยาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ

จากทฤษฎีพื้นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนของนักการศึกษา สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอน ครูควรมีการกระตุ้นแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของตนเอง ส่งเสริมความร่วมมือของผู้เรียน ให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกรักการเรียนรู้ อยากเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

1. ความหมายของความสุข

ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และความหมายของความสุขมีนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

แพรวพรรณ พิเศษ (2548, หน้า 12) ให้คำจำกัดความของ ความสุข หมายถึง ความรู้สึกพอใจในชีวิตของตนเอง และสภาวะรอบข้าง อันเป็นผลจากการมีสติรู้จักตนเอง มีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจ ภายใต้วงแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

ปริญญา เรื่องทิพย์ (2550, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของ ความสุข หมายถึง จุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจเป็นสิ่งที่แต่ละบุคคลพึงแสวงหาไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เป็นสิ่งที่มนุษย์พึงพอใจในชีวิต ทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ ปราศจากสิ่งอื่นใดรบกวน และเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์พึงมี

วนิษา เรช (2552, หน้า 84–85) กล่าวว่าคนมีความสุข คือคนฉลาด หลักทางวิทยาศาสตร์ปัจจุบันบอกได้คือ ทั้งสองคนคือคนเดียวกัน คนมีความสุขสมองจะ ชุ่มฉ่ำไปด้วยสารดีๆ หล่อเลี้ยงและบำรุงสมองอยู่เสมอ อยู่ในภาวะสดใส เรียนรู้อะไรก็ รวดเร็วและคนที่ฉลาดอย่างแท้จริง จะไม่ละเลยที่จะดูแลความสุขของตัวเอง เพราะรู้ว่า สุขภาวะที่ดีเท่านั้นที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาอัจฉริยภาพด้านต่างๆ ที่เราเป็นเจ้าของมา ตั้งแต่เกิดเพียงแต่ยังไม่แสดงตัวออกมาเพราะสภาพแวดล้อมไม่เอื้อเท่านั้นเอง

บรรจง วสุอนันต์กุล (2554, หน้า 25) ให้คำจำกัดความของ ความสุข คือความรู้สึกอย่างหนึ่งของคนแต่ละคนพึงปรารถนาทั้งด้านความดีงาม ร่างกาย จิตใจ การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง โดยไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ปราศจากปัญหาหรือ สิ่งอื่นใดรบกวนทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ

สรุปได้ว่า ความสุข คือ การรับรู้และความรู้สึกที่ดี ซึ่งจะเกิดขึ้นภายในจิตใจ และไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น และคนที่มีความสุขสมองก็จะหลั่งสารที่ดีมี ประโยชน์บำรุงสมอง จึงทำให้คนที่มีความสุข คิดดี ทำดี มีประโยชน์ต่อสังคม

2. ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

การจัดการเรียนรู้แล้วทำให้ผู้เรียนมีความสุข จะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนรู้ และได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุขไว้ดังนี้

Diener (2000, หน้า 34–43 อ้างถึงใน สิริรินทร์ แซ่ฉั่ว, 2553, หน้า 27) กล่าวว่า สุขภาวะที่ดี (Subjective Well-Being) เป็นคำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ นักวิจัยหลาย ท่านมักจะนิยมใช้คำว่า สุขภาวะที่ดี เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะใช้คำว่า ความสุข (Happiness) เนื่องจากในภาษาอังกฤษคำว่า ความสุขมีความหมายใกล้เคียงกับหลายคำ เช่น ความสุข สันต์ (Joy) ความพึงพอใจ (Satisfaction) หรือ ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) หรือ ความรู้สึกของการบรรลุเป้าหมายในชีวิต (Feeling of fulfillment) ภาวะเปี่ยมไปด้วย ความสุข (Joyful State) ความรู้สึกทางบวกในระยะยาว (Long-Term Positive Feeling) และมีความหมายครอบคลุมถึง ความนับถือตนเอง (Self-Esteem) ความสนุกสนาน (Joy) เป็นต้น

คำว่า “ความสุข” (Happiness or Subjective Well-Being) ตามแนวคิด ของ Diener (2000) มุ่งอธิบายด้วยองค์ประกอบของความสุข ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) การมีความสุขทางบวก (Positive Affect) และการไม่มีความสุขทางลบ

(Negative Affect) ซึ่งบุคคลจะประเมินความพึงพอใจในชีวิตจากหลายๆ ด้านของชีวิต เช่น ชีวิตการทำงาน ชีวิตการสมรส เป็นต้น เป็นการประเมินจากอารมณ์และความรู้สึกจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยบุคคลที่มีความสุขจะมีความสมดุลระหว่างความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ โดยที่มีความรู้สึกทางบวกสูงกว่าทางลบ ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกเชิงบวกจะเพิ่มขึ้นจากการประเมินของเหตุการณ์ในเชิงบวก ทั้งนี้ บุคคลสามารถมีความรู้สึกทางบวกในระดับที่สูง โดยที่อาจจะมีความรู้สึกทางลบในระดับที่สูงได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้น ความสุขจึงต้องใช้มุมมองในหลายมิติเพื่อที่จะทำความเข้าใจได้

สายทิพย์ แก้วอินทร์ (2548, หน้า 7) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขหมายถึง การที่นักเรียนได้รับความรู้ และตอบสนองความรู้ในทางบวกหรือแสดงออกถึงความใฝ่เรียนรู้ และมีการตอบสนองในทางบวก โดยโรงเรียนเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับทางวัตถุ และสภาพแวดล้อมทางวิชาการทั้งในโรงเรียน และชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพ ซึ่งบทบาทหน้าที่สำคัญคือครูที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน

บพิตร อิศระ (2550, หน้า 13) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขหมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่แสดงถึงความรู้สึกที่ดีที่แสดงออกถึงความพึงพอใจต่อการเรียนรู้และมีการตอบสนองต่อการเรียนรู้ในทางบวก อันเป็นผลมาจากคุณลักษณะภายในตนเองและการได้รับประสบการณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้

อนงค์ พงศ์คุณาพร (2554, หน้า 33) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง การที่นักเรียนมีความสุข รักเรียน สนุกไม่เกิดความเครียด หรือเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ซึ่งอาจมาจากปัจจัยจากตัวผู้เรียนเอง หรือจากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น ตัวผู้สอนหรือบรรยากาศภายในโรงเรียน และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน

ประสงค์ ปุกคำ (2554, หน้า 13) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขหมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกรักเรียน สนุก ไม่เกิดความเครียด หรือเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนมีความพึงพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจและกระตือรือร้น ขณะที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน มีกำลังใจแสวงหาความรู้ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งอาจมาจากปัจจัยตัวของนักเรียน เพื่อน ครู ครอบครัว และโรงเรียนที่มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปได้ว่า ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ การที่นักเรียนมีความสุขกับเรียนรู้ สนุก ไม่เบื่อหน่าย มีการตอบสนองความรู้ในทางบวกหรือแสดงออก

ถึงความใฝ่เรียนรู้ในทางบวก ซึ่งปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มี 4 ด้าน คือ นักเรียน ครู บรรยากาศในโรงเรียน และสัมพันธภาพกับเพื่อน และการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นตลอดเวลา ถ้าคนเรามีความสุข เพราะฉะนั้นการศึกษาไม่สามารถแยกออกจากความสุขได้ ถ้าไม่มีความสุข การศึกษาก็ไม่เกิด

3. แนวคิดทฤษฎีความสุขและการเรียนรู้อย่างมีความสุข

แนวคิดทฤษฎีมีความสุขและการเรียนรู้อย่างมีความสุขนั้น มีนักการศึกษา กล่าวไว้ดังนี้

กิตยวดี บุญซื่อ และคณะ (2541, หน้า 15-29) กล่าวไว้ว่า รูปแบบ ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขประกอบด้วยแนวคิด 6 ประการ คือ

1. ผู้เรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ และมีสมองเด็กเหล่านี้ควรจะมีสิทธิ์ที่จะเป็นตัวของเขาเองที่ไม่เหมือนใคร มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว มีความคิด มีความสนใจในสิ่งต่างๆ มีความรู้สึก รัก โกรธ เสียใจ หรือดีใจ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ตัวโตๆ มีความสามารถเฉพาะตัว มีจุดเด่น จุดด้อย ที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่ อย่างมนุษย์คนหนึ่ง ที่สำคัญที่สุด คือเด็กไม่ใช่ ทาสรองรับอารมณ์ของใคร เขาควรจะได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ของเขา เขาควรจะได้มีโอกาสเลือกอนาคตของเขาเอง ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ครู หรือ วงศาคณาญาติ ควรจะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้ออกคำสั่ง และให้คำแนะนำ ไม่ใช่ บังการ การตัดสินใจ เลือกการเรียน เพื่อดำเนินชีวิตของเขา ควรจะเป็นสิทธิ์โดยชอบธรรม ของเขา

2. ครูมีเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อผู้เรียนทุกคนโดยทั่วถึงกันมีความเข้าใจในทฤษฎีแห่งการพัฒนาตามธรรมชาติของเด็กทุกคน เข้าถึงความรู้สึก ละเอียดอ่อนความคิดอันไร้ขอบเขต และความฝันอันกว้างไกลของเด็กแต่ละคน และเปิด โอกาสให้เขาได้สานฝันและดำเนินไปตามความใฝ่ฝันนั้นจนบรรลุเป้าหมายของชีวิต ครูควร ให้ความเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความยุติธรรมและวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สดชื่นแจ่มใส มีสำนึกในการ เป็นผู้ให้ มีการเตรียมตัวเพื่อการสอนให้มีคุณภาพอยู่เสมอ มีความเสียสละและอดทน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเด็กให้รู้จักตนเอง รู้จักแก้ปัญหา และเรียนรู้วิธีที่จะนำตนเองไปสู่ ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมีสติและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม

3. ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา รู้จักตัวเองเห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน รับผิดชอบต่อชีวิต อยู่ ยอมรับทั้งจุดดีและจุดด้อยของตนเอง และคิดหาวิธีปรับปรุงแก้ไขเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงและรู้จักปรับตัวตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้โดยไม่เสียสุขภาพจิต รู้จักเกรงใจและให้เกียรติผู้อื่น มีเหตุผลและใจกว้าง พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในบทบาทของผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ

4. ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อจะได้ค้นพบความสามารถของตนเองซึ่งซ่อนเร้นรอการพัฒนาอยู่ มีกำลังใจที่จะต่อเติมความฝันของตนให้สมบูรณ์ ได้รับรู้ว่าวิทยากรแขนงต่างๆ จะเป็นประโยชน์ทั้งนั้นถ้าเขาสนใจ มุ่งมั่น ให้เขาได้มีโอกาสเรียน เพื่อรู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (Learn to know) เรียนให้เข้าใจและทำให้รู้เคล็ดลับของการทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ (Learn to do) และเรียนจนรู้จักและเข้าใจวิถีคิดและปฏิบัติของคนในอาชีพนั้นๆ เสมือนเป็นคนที่อยู่ในอาชีพนั้นจริงๆ (Learn to be) ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาประยุกต์เข้ากับตัวเองได้อย่างกลมกลืนและสร้างสรรค์ เพื่อความสุขของตนเองและคนรอบข้าง

5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ ชูใจติดตาม และเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ รู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับการขยายวงไปสู่ความรู้ใหม่เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองเพื่อให้เห็นผลที่สมจริงอยากศึกษาให้ลึกซึ้ง เพิ่มเติมเกิดความตื่นเต้นและภาคภูมิใจในข้อค้นพบใหม่ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ และสามารถถ่ายทอดแนวความคิดเหล่านี้ให้ผู้อื่นทราบด้วยความภาคภูมิใจ รักการเรียนรู้ มีระบบในการเรียนและเห็นประโยชน์ของการเรียนซึ่งไม่ได้ขีดวงจำกัดอยู่แต่ห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นไปในชีวิต และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น

6. สิ่งที่เรียนรู้อาจนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในบทเรียน แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสภาพจริง เกิดประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเขาทั้งยังสามารถพยากรณ์ คาดคะเน และตั้งข้อสันนิษฐานต่างๆ อันจะนำไปสู่การค้นคว้า เพื่อพิสูจน์ความจริง รู้จักสืบเสาะหาคำตอบ ข้อสงสัยต่างๆ จากแหล่งวิทยากร รู้จักการวิเคราะห์เหตุการณ์ หรือสภาพการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีความคิดเป็นของตนเอง มีจุดยืนที่แน่นอน และมีความเชื่อมั่นในตนเองพอที่จะไม่ตกเป็นเครื่องมือของใครหรือเป็นเหยื่อคำหลอกลวงจากผู้ไม่ประสงค์ดี รู้วิธีดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า และสามารถ

ให้ความช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่นได้เมื่อเขาเติบโตขึ้น

สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีมีความสุขและการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ ผู้เรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ เด็กเหล่านี้ควรมีสิทธิ์ที่จะเป็นตัวของเขาเอง ครุมีเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อผู้เรียนทุกคนโดยทั่วถึงกันมีความเข้าใจในทฤษฎีแห่งการพัฒนาตามธรรมชาติของเด็กทุกคน ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง หรือมีความรู้สึกทางบวก รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา รู้จักตัวเองเห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจติดตาม และเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้ และสิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในบทเรียน แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสภาพจริง

4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสุข

การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสุขนั้น

มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

จาร์ส นองมาก (2547, หน้า 77-78) กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความสุขได้ดังดังนี้

1. เริ่มบทเรียนจากง่ายไปหายาก การสอนโดยทบทวนความรู้เดิมก่อนเริ่มสอนความรู้ใหม่ ใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม จะสามารถเร้าใจให้ผู้เรียนสนใจอยากรู้ และอยากเรียนเพิ่มขึ้น
2. ใช้กิจกรรมที่หลากหลายกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น และเรียนโดยไม่เบื่อหน่าย แต่ครูผู้สอนควรจัดหากิจกรรมที่แปลกใหม่ เป็นที่สนใจแก่ผู้เรียนตลอดเวลา
3. เน้นกิจกรรมกลุ่ม กระบวนการกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน บรรยายภาคในชั้นเรียนมีชีวิตชีวา และส่งเสริมความมีน้ำใจซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี
4. ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ไม่ใช่มีเฉพาะที่ห้องเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ในโรงเรียน เช่น สนามสวนหย่อม ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ห้องกิจกรรม ฯลฯ เพื่อจะสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

5. ส่งเสริมกระบวนการคิด การเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ จะทำให้ผู้เรียนรู้จักผล มีนิสัยรักการเรียนรู้ เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง

6. ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง สามารถเข้าใจ และจดจำเนื้อหาในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยส่งเสริมและพัฒนาการทำงานให้เป็นระบบอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพได้ด้วย

7. ใช้วิธีสอนที่สนุกสนาน วิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานต้องอาศัยรูปแบบและขั้นตอนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียนที่ครูเป็นผู้กำหนด ถ้าผู้เรียนได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้รับความรู้ในวิชาที่เรียนควบคู่ไปกับพัฒนาด้านจิตใจ บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย ผู้เรียนก็จะรู้สึกสดใส ปราศจากรอยยิ้มบนใบหน้าทั้งผู้เรียนและผู้สอนต่างก็มีความสุขด้วยกัน

8. ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน สื่อเป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะสื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น สื่อสามารถใช้ได้ทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นเตรียมเข้าสู่บทเรียนหรือการอธิบายเนื้อหาในบทเรียน หรือการประเมินผล การเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องเลือกสื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม และระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน

กิตติยวดี บุญซื่อ (2540, หน้า 7-30 อ้างถึงใน อนงค์ พงศ์คุณาพร, 2554, หน้า 33-35) กล่าวถึง การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุข หรือการทำให้การเรียนรู้มีความสุข มีดังนี้

1. การสร้างความรักความศรัทธา ในการสร้างความรัก ความศรัทธาต่อการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะช่วยให้นักเรียนเกิดความรักความสนใจ ต่อบทเรียน ต่อครู และผู้ร่วมเรียน การสร้างศรัทธาจะเกิดขึ้นได้หากมีองค์ประกอบ ดังนี้ การเรียนบนพื้นฐานแห่งความรัก โดยมีการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน การให้กำลังใจ และให้โอกาสบทเรียนที่สนุก และน่าสนใจ การส่งเสริมความสนใจ และสร้างความผูกพัน

2. เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนที่มีความหมาย เด็กจะเกิดความรัก และเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน

3. เปิดประตูสู่ธรรมชาติ เช่น บทเรียนในห้องเรียน โดยบทเรียนในห้องเรียนจะต้องน่าสนใจ บทเรียนนอกห้องเรียนจะช่วยเสริมการเรียนรู้

4. มุ่งมั่นและมั่นคงเช่น การพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ความตั้งใจจะเกิดขึ้นได้การพัฒนาความเชื่อมั่น

5. การดำรงรักษไมตรี ประกอบด้วยการมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น การทำงานร่วมกันโดยไม่มีอคติ การสื่อความคิดและความรู้สึก

6. ชีวิตที่สมดุล ประกอบด้วยการเรียนรู้ที่นำไปสู่ความสำเร็จ จากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่ “แนวทางกระบวนการเรียนการสอน” เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนได้ ดังนี้

6.1 บทเรียนเริ่มจากง่ายไปยาก คำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนแต่ละวัย เนื้อหาวิชามีความต่อเนื่องและขยายไปสู่ความรู้แขนงอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อชีวิตและโลก

6.2 วิธีเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนการนำเสนอเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ยึดเยียดหรือกดดัน เนื้อหาที่เรียนไม่มากเกินไปจนผู้เรียนเกิดความล้า และไม่น้อยเกินไปจนผู้เรียนหมดความสนใจ

6.3 ส่งเสริมการคิดทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดของผู้เรียน รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์คิดอย่างมีระบบจากการประมวลข้อมูลและเหตุการณ์ต่างๆ

6.4 การเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสความงามและความเป็นไปของสรรพสิ่งรอบตัว บทเรียนไม่จำกัดสถานที่และเวลา ทุกคนมีสิทธิ์เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

6.5 มีกิจกรรมที่หลากหลาย สนุก ชวนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ในบทเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ภาษาที่ใช้จูงใจผู้เรียนให้กำลังใจ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์

6.6 สิ่งที่ใช้ประกอบการเรียนเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จริงและปฏิบัติได้

7. การประเมินผล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง มุ่งเน้นพัฒนาการในภาพรวมของผู้เรียนมากกว่าผลการทดสอบทางวิชาการ

วิเศษ ชินวงศ์ (2544, หน้า 37-38 อ้างถึงใน อนงค์ พงศ์คุณาพร, 2554, หน้า 40) กล่าวไว้ว่า การทำให้นักเรียนมีความสุข มีวิธีการดังนี้

1. เด็กได้รับการยอมรับในความสามารถ ได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จอยู่เสมอจนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ได้รับการชมเชย การเสริมแรง การทำงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถความถนัดจนสำเร็จและเกิดความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี
  2. เด็กได้รับการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่อย่างแตกต่างกันเต็มตามศักยภาพ ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ
  3. เด็กได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นกัลยาณมิตรจากครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง
  4. เด็กได้รับการจัดบทเรียนที่สนุก น่าสนใจ ชวนติดตาม เป็นบทเรียนที่ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบตนเอง รักและเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง
  5. เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมาย และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
  6. เด็กมีแหล่งเรียนรู้หลากหลาย และเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน
  7. เด็กมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ห่วงใยมีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้
  8. ศิษย์มีความรักความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้
  9. สาระและกระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวและองค์กรต่างๆ
  10. กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ
- สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสุขเป็นการทำให้นักเรียนมีความสุข มีวิธีการ คือ

1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน เช่น วุฒิภาวะ ความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียน และควรมีการทบทวนความรู้เดิมก่อนเริ่มสอนความรู้ใหม่
2. วิธีเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ ควรให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เนื้อหาไม่ยากเกินไป ไม่ยืดเยื้อหรือกดดัน
3. เด็กได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นกัลยาณมิตรจากครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง
4. ใช้กิจกรรมที่หลากหลาย จะทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม หรือลงมือปฏิบัติกิจกรรม
5. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียน ควรเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ และควรเป็นสื่อที่เป็นรูปธรรม
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

5. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 49-51) กล่าวถึงแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยดำเนินการจัดกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 รับรู้ หมายถึง ขั้นเตรียมความพร้อมที่จะทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีการแจ้งวิธีการรับรู้ เชื่อมโยงความรู้เดิมเข้าสู่ความรู้ใหม่ด้วยการเสนอสถานการณ์และมีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการรับรู้สถานการณ์ปัญหานั้นๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการคิดใคร่ครวญหาเหตุผล หมายถึง การให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข้อมูลว่าสถานการณ์ที่กำหนดให้มีข้อมูลอะไรบ้าง เช่น ใคร ทำอะไร สิ่งที่กำหนดให้คืออะไร และแนวคิดหลักที่ได้คืออะไร โดยนักเรียนในกลุ่มได้มีการร่วมกันคิด เพื่อสรุปเป็นแนวคิดของกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นการเปรียบเทียบข้อเหมือน-แตกต่าง หรือข้อดี-ไม่ดี หมายถึง การเสนอสถานการณ์ใหม่เพื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์เดิมและทำการคะเนคำตอบ

ขั้นที่ 4 ขั้นการทดลองหาข้อพิสูจน์ตามที่คาดคะเนไว้ หมายถึง การที่นักเรียนทำการทดลองหาข้อพิสูจน์ตามที่คาดคะเนไว้ โดยมีการศึกษาใบงานหรือใบกิจกรรม เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องและมีการนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปทบทวนและสรุปหลักการที่ควรจะเป็น หมายถึง การที่นักเรียนจะร่วมสรุปความรู้ที่ได้จากกิจกรรมและสรุปหลักการที่ควรจะเป็นที่ได้จากเนื้อหา นั้นๆ

ขั้นที่ 6 ขั้นนำไปใช้สถานการณ์จริง หมายถึง การที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือการสร้างผลงานชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน

ขั้นที่ 7 ขั้นการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น หมายถึง การที่นักเรียนจะได้ประเมินผลงานของตนเองและให้เพื่อนร่วมงาน ได้มีการประเมินผลงานร่วมกับตนเองด้วย และมีการพัฒนาปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 49-51) ได้แบ่งขั้นตอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังตาราง 6 และ 7 ดังนี้

ตาราง 6 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	รายละเอียดในแต่ละขั้นตอน
1. ขั้นตอนการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 รับรู้	1. เตรียมความพร้อมของนักเรียน 2. แจกวิธีการเรียนรู้ 3. เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. ขั้นตอนการคิดใคร่ครวญหาเหตุผล	1. วิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ ทำอะไร จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ 2. นักเรียนร่วมกันคิด เพื่อสรุปแนวคิด ของกลุ่ม
3. ขั้นเปรียบเทียบข้อเหมือน-แตกต่างหรือ ข้อดี-ไม่ดี	1. เสนอสถานการณ์ใหม่ 2. เปรียบเทียบกับสถานการณ์เดิมและทำ การคะเนคำตอบ
4. ขั้นการทดลองหาข้อพิสูจน์ตามที่ คาดคะเนไว้	1. นักเรียนทำการทดลองศึกษาไปงาน เพื่อหาข้อพิสูจน์ตามที่คาดคะเนไว้ 2. นักเรียนนำเสนอผลงานด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย
5. ขั้นการสรุปและจับหลักการที่ควร จะเป็น	1. นักเรียนร่วมสรุปความรู้ที่ได้จาก กิจกรรม
6. ขั้นการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง	1. นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน สถานการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม 2. สร้างผลงานชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาที่เรียน
7. ขั้นการสรุปปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น	1. ประเมินผลงานของตนเอง 2. ให้เพื่อนร่วมงานประเมินผลงาน 3. พัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ตาราง 7 บทบาทและพฤติกรรมของครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
โดยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

กิจกรรม	บทบาทและพฤติกรรมของครู	แสดงบทบาทและพฤติกรรม ของนักเรียน
1. ขั้นการใช้ประสาทสัมผัส ทั้ง 5 รับรู้	1. พิจารณาและเตรียมความพร้อม พร้อมของนักเรียน 2. แจงวิธีการเรียนรู้ 3. กำหนดสถานการณ์	1. ทำความเข้าใจวิธีการเรียนรู้ 2. เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ ใหม่ 3. ใช้ประสาทสัมผัสรับ สถานการณ์
2. ขั้นการคิดใคร่ครวญหา เหตุผล	1. กำหนดสถานการณ์ปัญหา 2. เสนอแนะวิธีการหาข้อมูล 3. กระตุ้นให้นักเรียนได้พูด อภิปรายแนวคิดนั้นๆ	1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ ใครทำอะไร จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ 2. นักเรียนร่วมกันคิด เพื่อสรุปเป็น แนวคิดของกลุ่ม
3. ขั้นการเปรียบเทียบข้อ เหมือน-แตกต่างหรือข้อดี- ไม่ดี	1. เสนอสถานการณ์ใหม่ เพื่อ เปรียบเทียบข้อเหมือน-แตกต่าง หรือข้อดี-ไม่ดี	1. เปรียบเทียบสถานการณ์เดิมและ ทำการคะเนคำตอบ
4. ขั้นการทดลองหาข้อ พิสูจน์ตามที่คาดคะเนไว้	1. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ บัตรกิจกรรม ใบความรู้ ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม	1. นักเรียนศึกษาใบงานหรือ ใบกิจกรรม 2. ทำการทดลองหาข้อพิสูจน์ ตามที่ได้คาดคะเนไว้ 3. หาคำตอบที่ถูกต้อง/นำเสนอ ผลงาน
5. ขั้นสรุปทเรียนและสรุป หลักการที่ควรจะเป็น	1. ร่วมอภิปรายเพื่อสรุปแนวคิดที่ ได้จากการเรียน	1. นักเรียนร่วมสรุปความรู้ที่ได้จาก กิจกรรม
6. ขั้นการนำไปใช้ใน สถานการณ์จริง	1. สอบถาม/สังเกต 2. ประเมินความรู้ ความเข้าใจ	1. นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน สถานการณ์ที่สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม 2. สร้างผลงานชิ้นงานที่เกี่ยวกับ เนื้อหาที่เรียน
7. ขั้นการปรับปรุงและ พัฒนาให้ดีขึ้น	1. ตรวจสอบ ประเมินผลงาน/ ชิ้นงานและประเมินวิธีการปฏิบัติ	1. ประเมินผลงานของตนเอง 2. ให้เพื่อนร่วมงานประเมินผลงาน 3. พัฒนาปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนของการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 49-51) และใช้ขั้นตอนดังกล่าวในการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 รับรู้ หมายถึง ขั้นเตรียมความพร้อมที่ครูทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีการแจ้งวิธีการรับรู้ เชื่อมโยงความรู้เดิมเข้าสู่ความรู้ใหม่ด้วยการเสนอสถานการณ์และมีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการรับรู้สถานการณ์ปัญหาต่างๆ เช่นการฟังเพลง ร้องเพลง แล้วดูเนื้อหาของบทเพลง ฟังข่าว หาคำราชาศัพท์จากข่าว การพูด อ่านบทหรือยกเรื่อง

ขั้นที่ 2 ขั้นการคิดใคร่ครวญหาเหตุผล หมายถึง การให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข้อมูลว่าสถานการณ์ที่กำหนดให้มีข้อมูลอะไรบ้าง เช่น ใคร ทำอะไร สิ่งที่กำหนดให้คืออะไร และแนวคิดหลักที่ได้คืออะไร โดยนักเรียนในกลุ่มได้มีการร่วมกันคิดเพื่อสรุปเป็นแนวคิดของกลุ่ม เช่นการบอกความจำเป็นของการใช้คำราชาศัพท์ และร่วมกันอธิบายสาระสำคัญของคำราชาศัพท์

ขั้นที่ 3 ขั้นการเปรียบเทียบข้อเหมือน-แตกต่าง หรือข้อดี -ไม่ดี หมายถึง การเสนอสถานการณ์ใหม่เพื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์เดิมและทำการคะเนคำตอบ เช่น เปรียบเทียบข้อเหมือน-แตกต่าง ของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย

ขั้นที่ 4 ขั้นการทดลองหาข้อพิสูจน์ตามที่คาดคะเนไว้ หมายถึง การที่นักเรียนทำการทดลองหาข้อพิสูจน์ตามที่คาดคะเนไว้ โดยมีการศึกษาใบงานหรือใบความรู้เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องและมีการนำเสนอผลงาน เช่น นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เพิ่มเติมโดยครูแนะนำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น แล้วนักเรียนร่วมกันคิดหาคำตอบในใบงานที่ 2 ครูสุ่มตัวแทนนักเรียนนำเสนอผลงานจากใบงานหน้าชั้นเรียนนักเรียนพิจารณาการใช้คำภาษาต่างประเทศจากข้อความที่กำหนดให้ว่าใช้คำถูกต้องหรือไม่

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและสรุปหลักการที่ควรจะเป็น หมายถึง การที่นักเรียนจะร่วมสรุปความรู้ที่ได้จากกิจกรรมและสรุปหลักการที่ควรจะเป็นที่ได้จากเนื้อหาต่างๆ เช่น นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย

ขั้นที่ 6 ขั้นนำไปใช้สถานการณ์จริง หมายถึง การที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือการสร้างผลงานชิ้นงานที่

เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน เช่น นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง การยืม และการสร้างคำ

ขั้นที่ 7 ขั้นการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น หมายถึง การที่นักเรียนจะได้ประเมินผลงานของตนเองและให้เพื่อนร่วมงาน ได้มีการประเมินผลงานร่วมกับตนเองด้วย และมีการพัฒนาปรับปรุงผลงานได้ดีขึ้น เช่น นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องการยืม และการสร้างคำ แล้วร่วมกันเฉลย พร้อมทั้งบันทึกผลคะแนนนักเรียนนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงผลงานของตนเองให้ดีขึ้น

6. องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้อย่างมีความสุขประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายด้าน ซึ่งมีนักการศึกษา กล่าวไว้ดังนี้

ศศิธร ลิทธิพรหม และน็อน พินปะดิษฐ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะการเรียนรู้อย่างมีความสุข แบ่งตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านผู้เรียน มีลักษณะดังนี้ นักศึกษา ร่าเริงแจ่มใส นักศึกษานำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนักศึกษาสนุกสนานกับกิจกรรมที่ได้ทำ
2. องค์ประกอบทางด้านหลักสูตร มีลักษณะดังนี้ เนื้อหาสาระมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรส่งเสริมให้นักศึกษามีการคิดวิเคราะห์ และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสม
3. องค์ประกอบด้านทัศนคติที่ผู้เรียนมีต่ออาจารย์ มีลักษณะดังนี้ อาจารย์มีความรู้ดีในเนื้อหาที่สอน อาจารย์กระตือรือร้นหาความรู้เพื่อนำมาถ่ายทอดให้นักศึกษาอยู่เสมอ และอาจารย์แนะนำแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าให้กับนักศึกษา
4. องค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน มีลักษณะดังนี้ นักศึกษารู้จักเพื่อนทุกคนในชั้นเรียน นักศึกษามีเพื่อนคอยให้กำลังใจ สนใจ และเอาใจใส่ในเรื่องต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และเพื่อนๆ มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน
5. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีลักษณะดังนี้ สภาพห้องเรียนในขณะเรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก ห้องเรียนมีโสตทัศนูปกรณ์ที่สามารถ

ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและคณะฯ มีอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

สายทิพย์ แก้วอินทร์ (2548, หน้า 21) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียน ความกระตือรือร้น แรงจูงใจในการเรียน ความต้องการที่จะเรียน ทักษะคิดที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. องค์ประกอบด้านผู้สอน หมายถึง คุณลักษณะบุคลิกภาพและคุณลักษณะนิสัยของครูสอนที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายทั้งใน และนอกห้องเรียน การเปิดโอกาสให้เด็กกล้าแสดงออก จัดสื่อการเรียนการสอนให้การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย การเปิดโอกาสให้เด็กกล้าแสดงออก บทเรียนส่งเสริมกระบวนการคิดและเปลี่ยนความคิดในชั้นเรียน และพร้อมแก้ปัญหาจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นความสนใจ จัดสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ

3. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สภาพทั่วไปทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน อันประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ อาคารเรียน สถานที่ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และบุคลากร เพื่อนนักเรียน นักเรียนรุ่นพี่ นักเรียนรุ่นน้อง การสนับสนุนกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4. องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และการมีส่วนร่วมในชุมชนของนักเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน

รวีวรรณ คำเงิน และรุ่งนภา จันทรา (2553, หน้า 4) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านตัวนักศึกษา หมายถึง การรับรู้ หรือความรู้สึกรู้สึกของนักศึกษา ที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยแรงจูงใจในการเรียน ความต้องการ

ที่จะเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในการเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง ความพร้อมในการเรียน และความพร้อมทางด้านร่างกายของนักศึกษาด้วย

2. ด้านเพื่อน หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาต่อพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรักใคร่ ปองดองกันแรงจูงใจจากเพื่อน สัมพันธภาพ และการยอมรับในความสามารถซึ่งกันและกัน

3. ด้านอาจารย์ผู้สอน หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับความพร้อมและความตั้งใจในการสอน ความรู้ความสามารถ กิจกรรมในการเรียนการสอนและสื่อการสอน บุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอน การให้คำแนะนำและช่วยเหลือ การชักจูงใจและการให้แรงเสริม

4. ด้านวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาต่อวิทยาลัยเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานของผู้บริหาร งบประมาณ ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

5. ด้านลักษณะของครอบครัว หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาต่อการแสดงออกของของพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่ให้ความรักความอบอุ่นและเอาใจใส่ ต่อนักศึกษา ความไว้วางใจและเชื่อใจ การให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยและยอมรับในตัวนักศึกษา

อนงค์ พงศ์คุณาพร (2554, หน้า 44) องค์ประกอบของการเรียนรู้ อย่างมีความสุข คือ

1. องค์ประกอบด้านผู้เรียน นักเรียนต้องมีความพร้อมทางด้านร่างกาย ถ้ามีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ก็สามารถเรียนรู้ได้เร็ว ความพร้อมทางด้านสมอง หากสมองบกพร่องในการทำงานก็ไม่สามารถที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างดีได้ ความพร้อมทางด้านอารมณ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญ คือถ้าเด็กมีสภาพจิตใจและอารมณ์ดี มีความสุขในการเรียนไม่มีเรื่องกังวลใจก็จะเรียนรู้ได้ดี

2. องค์ประกอบด้านครอบครัว ภายในครอบครัวต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อ-แม่-ลูก พ่อแม่ต้องมีการกระตุ้นให้มีแรงจูงใจเพื่อให้ลูกมีความกระตือรือร้น ไม่มีเสียงทะเลาะเบาะแว้งกันของพ่อแม่

3. ด้านโรงเรียน โรงเรียนต้องมีการพัฒนาและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ด้านครูผู้สอน เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะครูผู้สอนต้องมีทักษะในการสอนที่ดี เปลี่ยนเนื้อหาที่น่าเบื่อให้เป็นเนื้อหาที่สนุกสนานและน่าสนใจ

5. ด้านความสัมพันธ์กับระหว่างเด็กกับเพื่อน เพื่อให้ทำให้เกิดความร่วมมือและดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากแนวคิดและผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยหรือองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่มีความสุข ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความสุขในการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีความพร้อมในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย เช่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน กระตือรือร้นในการเรียนรู้ สนุกสนานในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ใฝ่รู้ในการเรียน มีความสามัคคีในการร่วมกิจกรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีความรับผิดชอบในการทำงาน และเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู

2. ด้านผู้สอน คือ ครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนมีความสุขขณะเรียนรู้ โดยมีการสร้างบรรยากาศที่น่าสนใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้เทคนิคในการสอนที่น่าสนใจ สอนสนุกสนานไม่น่าเบื่อ มีจิตใจดีให้คำชี้แนะในการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ใช้สื่อในการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความเป็นกันเองกับนักเรียน และเอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคน

3. ด้านเพื่อน คือ การที่นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความรักกับนักเรียน สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เอาใจใส่นักเรียน สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจ ชมเชยนักเรียน ให้กำลังใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก

4. ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน คือ ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่เกิดจากการได้อยู่ในบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น มีอากาศถ่ายเทที่สะดวก มีสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ มุมหนังสือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีโต๊ะนักเรียนนั่งเรียนที่เพียงพอ จัดป้ายนิเทศต่างๆ ที่น่าสนใจ มีมุมส่งเสริมการเรียนรู้ อาคารเรียนสะอาด แหล่งเรียนรู้หลากหลาย และมีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข

7. การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข วัดได้หลายด้าน หรือหลายองค์ประกอบ ซึ่งมีนักการศึกษา กล่าวไว้ดังนี้

อมรรัตน์ ทรรคนิยากร (2545, อ้างถึงใน สายทิพย์ แก้วอินทร์, 2548, หน้า 16) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุข มี 5 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านครู ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านโรงเรียนและด้านเพื่อน

สายทิพย์ แก้วอินทร์ (2548, หน้า 16) ได้ศึกษาการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้สร้างแบบวัดความสุขเป็นมาตราประเมินรวมค่า (Summated Rating Scale) ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ประเมินพฤติกรรม คุณลักษณะบุคลิกภาพ และคุณลักษณะนิสัย โดยผู้วิจัยได้ออกแบบเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มีความสุขมากที่สุด มีความสุขมาก มีความสุขน้อย มีความสุขน้อยที่สุด และแบ่งองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านผู้เรียน องค์ประกอบด้านผู้สอนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และองค์ประกอบด้านสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น

ศศิธร ลิทธิพรหม และนืออน พิณปะดิษฐ์ (2548,บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยสร้างแบบวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข จำนวน 50 ข้อ แยกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตร ด้านทัศนคติที่ผู้เรียนมีต่ออาจารย์ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สรุปได้ว่า การวัดความสุขมี 4 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านเพื่อน และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผู้วิจัยได้วัดความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 34 ข้อ โดยวัด 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีความสุขพร้อมในการเรียน ร่าเริงแจ่มใส กระตือรือร้นอยากเรียน เข้าเรียนตรงเวลา ด้านผู้สอน คือ ครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนมีความสุขขณะเรียนรู้ โดยมีการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายในห้องเรียน มีทักษะในการสอนที่ดี ด้านเพื่อน คือ การที่นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น ช่วยเหลือซึ่งกันละกัน มีความสามัคคี ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน คือ ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่เกิดจากการได้อยู่ในบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ความพึงพอใจในการเรียนรู้

1. ความหมาย

ความพึงพอใจ หรือความรู้สึกทางบวก มีนักการศึกษาหลายคนให้ความหมายไว้ดังนี้

สุทธิดา หงส์ศรีหม่น (2547, หน้า 53) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ชอบใจในการร่วมปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ จนบรรลุสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลจะเรียนรู้หรือมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามนั้นบุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจ สุขใจเป็นเบื้องต้น

ฉัตรลดา ปุณณพันธ์ (2548, หน้า 49) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ รู้สึกสมหวัง หรือพึงพอใจ ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ

นฤมล ธรรมประชา (2549, หน้า 36) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขเมื่อได้ปฏิบัติงานนั้น หรือที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่น มีทัศนคติที่ดีต่องานสามารถดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ

กมลทิพย์ นันทจันทร์ (2549, หน้า 49) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ รู้สึกสมหวัง หรือพอใจ ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ

กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ (2550, หน้า 13) ความพึงพอใจ หมายถึง สิ่งที่เราควรจะเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เอนเอียงของจิตใจที่มีประสบการณ์ ที่มนุษย์เราได้รับอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ก็เมื่อใดสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการ หรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก เป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวัง ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

Kotler (2000, p.36) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกของบุคคล เมื่อได้รับความสุข หรือความผิดหวังซึ่งเกิดจากการเปรียบเทียบ

การรับรู้กับความคาดหวังในผลลัพธ์ของสิ่งที่ต้องการ ถ้าการรับรู้ต่อสิ่งที่ต้องการพอดีกับความคาดหวัง ลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจ

จากความหมายความพึงพอใจที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอน และต้องดำเนินกิจกรรมนั้นๆ จนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งถือ เป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงบรรยากาศและสร้างสถานการณ์ รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์การเรียนเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใดๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่างๆ ได้ศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในไว้ ดังนี้

เฉลิมชัย เทียมกลิน (2545, หน้า 45-46) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีแสวงหาความพึงพอใจของบุคคล ความพอใจจะกระทำสิ่งใดๆ ที่ให้ความสุขและจะหลีกเลี่ยงไม่กระทำสิ่งที่เขาจะได้รับความทุกข์ หรือความลำบากโดยแบ่งความพอใจได้ในกรณีนี้ 3 ประเภท คือ

1. ความพอใจในทางจิตวิทยา (Psychological Hedonism) เป็นทฤษฎีของความสุขที่ มนุษย์ใดธรรมชาติแล้วต้องแสวงหาความสุขส่วนตัว หรือหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ใดๆ
2. ความพอใจเกี่ยวกับตนเอง (Egoistic Hedonism) เป็นทฤษฎีของความสุขที่ มนุษย์จะพยายามแสวงหาความสุขส่วนตัว แต่ไม่จำเป็นว่าการแสวงหาความสุขจะต้องเป็นธรรมชาติของมนุษย์เสมอไป
3. ความพอใจเกี่ยวกับจริยธรรม (Ethical Hedonism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์แสวงหาความสุขเพื่อหาประโยชน์ของมวลมนุษย์หรือสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์นี้ผู้หนึ่งด้วย

ศิริวรรณ อธิราช (2552, หน้า 51) ได้กล่าวไว้ว่าความพึงพอใจในการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการสนองความต้องการทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

Scott (1970, p.124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้อง มีลักษณะดังนี้
  - 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
  - 3.2 ผู้ปฏิบัติได้ทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
  - 3.2 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

3. การวัดความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษา กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

ประภาพันท์ พลายจันทร์ (2546, หน้า 38 อ้างถึงใน อนงค์ พงศ์คุณาพร, 2554, หน้า 58) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี

1. วิธีการใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่างๆ
2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการที่ดี จึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง
3. วิธีการสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กิริยาท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

สมหมาย เปียถนอม (2551, หน้า 10) ได้กำหนดวิธีการวัดความพึงพอใจว่าจะวัดในเรื่องใดนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่จะศึกษา แต่มีวิธีที่นิยมใช้กันดังนี้

1. การสัมภาษณ์ วิธีนี้ผู้ศึกษาจะมีแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามซึ่งได้รับการทดสอบหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ข้อดีของวิธีนี้คือ ผู้สัมภาษณ์อธิบายคำถามให้ผู้ตอบเข้าใจได้สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่อ่านเขียนหนังสือไม่ได้ แต่มีข้อเสียคือ การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลามากและอาจมีข้อผิดพลาดในการสื่อความหมาย

2. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด มีลักษณะเป็นคำถามที่ได้ทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบหรือเติมคำ ข้อดีของวิธีนี้คือ ได้คำตอบที่มีความหมายแน่นอน มีความสะดวก รวดเร็วในการสำรวจสามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ข้อเสียคือ ผู้ตอบต้องสามารถอ่านออกเขียนได้ และมีความสามารถในการคิดเป็น ความพึงพอใจสภาวะที่มีความต่อเนื่อง ไม่สามารถบอกจุดเริ่มต้นหรือสิ้นสุดของความพึงพอใจได้ แบบสอบถามถึงนิยมสร้างเป็นแบบมาตรฐาน

ชฎาพัฒน์ ศิริยมาศ (2555, หน้า 94-95) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจว่า ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาที่จะวัดเรื่องใด การวัดความพึงพอใจในการเรียน และผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

สรุปได้ว่าการวัดความพึงพอใจของผู้ศึกษาหรือผู้วิจัยนั้นทำหลายวิธี เช่น วิธีการใช้แบบสอบถาม วิธีการสัมภาษณ์ และวิธีการสังเกตซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่าจะวัดเรื่องใด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สายทิพย์ แก้วอินทร์ (2548, หน้า 23-45) ได้ทำการศึกษาการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่า ลักษณะการเรียนรู้อย่างมีความสุขมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านผู้เรียน มีลักษณะดังนี้ นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถเรียนได้อย่างเต็มที่ นักเรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และนักเรียนได้เรียนวิชาที่ตนเองชอบ 2) องค์ประกอบด้านผู้สอนมีลักษณะดังนี้ ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่สอน และครูมีการเตรียมความพร้อมในการสอน 3) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีลักษณะดังนี้ บริเวณรอบโรงเรียนร่มรื่น และอากาศเย็นสบาย นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจที่โรงเรียนมีชื่อเสียงด้านต่างๆ และโรงเรียนมีการยกย่องนักเรียนที่ทำความดี และเป็นที่ยอมรับของโรงเรียน และ 4) องค์ประกอบด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น มีลักษณะดังนี้ พ่อแม่ให้กำลังใจและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนมีปัญหา พ่อแม่ยอมรับความสามารถของนักเรียน และสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนผูกพันใกล้ชิดกัน

แพรวพรรณ พิเศษ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและความตรงข้ามกลุ่มของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรต้น 5 ตัว ได้แก่ ลักษณะครู ลักษณะพ่อแม่ ผู้ปกครอง ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม ลักษณะนักเรียนและการเรียนการสอน ตัวแปรตาม คือการเรียนรู้อย่างมีความสุข แล้ววิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข สูงสุดคือ การเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ลักษณะครู ลักษณะนักเรียน ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม และลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง ตามลำดับ

ศศิธร สิทธิพรหม (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการเรียนรู้อย่างมีความสุข

แบ่งตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านผู้เรียน มีลักษณะดังนี้ นักศึกษาร่าเริงแจ่มใส นักศึกษานำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนักศึกษาสนุกสนานกับกิจกรรมที่ได้ทำ 2) องค์ประกอบด้านหลักสูตร มีลักษณะดังนี้ เนื้อหาสาระมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะในการคิดวิเคราะห์และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสม 3) องค์ประกอบด้านทัศนคติที่ผู้เรียนมีต่ออาจารย์ มีลักษณะดังนี้ อาจารย์มีความรู้เป็นอย่างดีในเนื้อหาวิชาที่สอน อาจารย์กระตือรือร้นหาความรู้เพื่อนำมาถ่ายทอดให้นักศึกษาอยู่เสมอและอาจารย์แนะนำแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าให้กับนักศึกษา 4) องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน มีลักษณะดังนี้ นักศึกษารู้จักเพื่อนในชั้นเรียนทุกคน นักศึกษามีเพื่อนคอยให้กำลังใจ สนใจและเอาใจใส่ในเรื่องต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อนๆ มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน 5) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีลักษณะดังนี้ สภาพห้องเรียนในขณะที่เรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน มีสื่อทัศนูปกรณ์ที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม มีอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.275$)

นฤมล อึ้งเจริญ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว คุณภาพการสอน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีความสุขพบว่าปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขมากที่สุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์รองลงมาคือ เจตคติต่อการเรียนสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และคุณภาพการสอน ปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ ความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว

อนงค์ พงศ์คุณาพร (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัตนศาสตร์แบบร่วมมือ ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องบทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข 7 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ 1) ขั้นตอนการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 รับรู้ 2) ขั้นตอนคิดใคร่ครวญหาเหตุผล 3) ขั้นตอนเปรียบเทียบข้อเหมือน-แตกต่าง หรือข้อดี-ไม่ดี

4) ขั้นตอนการทดลองหาข้อพิสูจน์ตามที่ได้คาดคะเนไว้ 5) ขั้นตอนการสรุปเนื้อหาและสรุปหลักการที่ควรจะเป็น 6) ขั้นตอนการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง 7) ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนร่าเริง สดใส มีความสุข สนุกสนานกับกิจกรรมที่ทำขณะเรียน เข้าเรียนได้ตรงเวลา กล้าแสดงออก ด้านความคิด ชอบวิชาที่เรียน ชอบคิดค้น และปรับปรุงผลงานของตนเองอยู่เสมอ สนใจ และตั้งใจเรียนมากขึ้น มีความมุ่งมั่นจริงจึงจะทำงานให้สำเร็จ สามารถทำแบบฝึกหัดได้ด้วยตนเอง และสามารถนำกิจกรรมที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แบบร่วมมือ ตามแนวทางการเรียนรู้ อย่างมีความสุข เรื่องบทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทร์เพ็ญ ผางโยธา (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม ซึ่งได้ดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2545, pp.49-51) มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 รับรู้ 2) ขั้นตอนคิดใคร่ครวญหาเหตุผล 3) ขั้นตอนเปรียบเทียบข้อเหมือน-แตกต่าง หรือ ข้อดี-ไม่ดี 4) ขั้นตอนทดลองหาข้อพิสูจน์ตามที่ได้คาดคะเนไว้ 5) ขั้นตอนสรุปเนื้อหาและ สรุปหลักการที่ควรจะเป็น 6) ขั้นตอนการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง 7) ขั้นตอนการปรับปรุงและ พัฒนาให้ดีขึ้น ผลการวิจัยพบว่าทำให้นักเรียนเกิดความรู้ที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์จนเกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคือมีความสุขในการเรียนรู้ และความสุขในการเรียนรู้แบ่ง ออกเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านเกี่ยวกับผู้เรียน 2) ด้านเกี่ยวกับวิชาเรียน 3) ด้านเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์กับเพื่อน 4) ด้านเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Leslie J. Freeman (1999, pp.46-54) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การประเมินความสุขของตนเองในวัยผู้ใหญ่และในวัยเด็ก ผลที่ตามมาและสภาพแวดล้อม พบว่า ความสุขในวัยเด็กและความสุขในวัยผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์กันแต่มีความสัมพันธ์กัน

ในระดับเล็กน้อยและจากการสังเกตพบว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวัยเด็กและสภาพแวดล้อมจะมีความสัมพันธ์สูงกับความสุขในวัยเด็กซึ่งจากกลุ่มตัวอย่าง 378 คน มี 34 เปอร์เซ็นต์ ที่กล่าวว่าพวกเขามีความสุขหรือมีความสุขอย่างมากเช่นเดียวกับวัยเด็กที่เหลือรายงานว่าพวกเขาไม่มีความสุขและไม่มีความสุขมากเช่นเดียวกันกับวัยผู้ใหญ่

Kounin (1990, pp.96-99) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศของห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมของครูมีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้มักจะมีครูที่มีความสามารถและพฤติกรรมดังต่อไปนี้ 1) ครูจะต้องเป็นผู้ที่ทราบความเคลื่อนไหวของห้องเรียนอยู่ตลอดเวลา ทราบว่านักเรียนแต่ละคนกำลังทำอะไรบ้าง มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร เมื่อมีเหตุที่จะก่อกวนความสงบของห้องเรียน ครูก็ตัดไฟแต่ต้นลมได้ เรียกคุณสมบัตินี้ว่า with-it-ness หรือมีความรู้สึกไวต่อบรรยากาศในห้องเรียน 2) ครูเป็นผู้ที่สามารถที่จะดูแลชั้นเรียนได้ทั่วถึง 3) ครูเป็นผู้มีความสามารถที่จะรักษาระดับความสนใจ และความใส่ใจบทเรียนที่ครูกำลังสอนอย่างราบรื่น โดยสามารถที่จะเปลี่ยนกิจกรรมต่างๆ ที่ครูสอนโดยไม่รบกวนหรือทำลายความสนใจของนักเรียน ครูจะต้องมีความไวต่อความรู้สึกของนักเรียน เช่น เมื่อครูสังเกตว่านักเรียนไม่สนใจในสิ่งที่ครูกำลังสอน ครูอาจจะเปลี่ยนกิจกรรมหรือเปลี่ยนเทคนิคในการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมีความสนใจในบทเรียน 4) ครูเป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงเทคนิคของการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการนักเรียนและวิชาที่เรียน มีความกระตือรือร้นในเรื่องที่ตนสอน และพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อไม่ให้พูดสิ่งที่ซ้ำๆ เป็นประจำ 5) ครูควรพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการพูดซ้ำซาก และหยาบคายเกี่ยวกับการสั่งงานให้นักเรียนทำ หรือให้นักเรียนประกอบกิจกรรมที่ไม่จำเป็นต่อสิ่งที่นักเรียนต้องการ หรือคาดหวังที่จะทำให้เกิดขึ้นเร็วๆ 6) ครูจะต้องระวังที่จะไม่ทำโทษหรือคาดโทษนักเรียนคนใดคนหนึ่งอย่างไม่มีเหตุผลแล้วเป็นผลกระทบกระเทือนต่อนักเรียนทั้งชั้น ทำให้นักเรียนทั้งชั้นไม่มีความสุขจนทำงานไม่ได้

Phelan (1999, pp.22-80) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักเรียนและครูที่มีต่อบรรยากาศในโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน ในเมืองบาร์เกน รัฐนิวเจอร์ซีย์ โดยแบ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนศาสนา จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนเอกชน 1 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้สภาพบรรยากาศในโรงเรียนของครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังพบว่าคุณลักษณะของครู

ที่ดูแลเอาใจใส่ต่อนักเรียนและมีลักษณะเป็นมิตรจะทำให้นักเรียนมีความรักในการเรียน และมีความสุขเมื่อมาโรงเรียนและใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่านักวิจัยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สนุก ไม่เบื่อหน่าย มีการตอบสนองความรู้ในทางบวกหรือแสดงออกถึงความใฝ่เรียนรู้ในทางบวก และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตลอดเวลาถ้าคนเรามีความสุข เพราะฉะนั้นการศึกษาไม่สามารถแยกออกจากความสุขได้ ถ้าไม่มีความสุข การศึกษาก็ไม่เกิด และผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความสุขในการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีความพร้อมทุกๆ ด้าน เช่น ความพร้อมทางด้านร่างกาย มีร่างกายที่แข็งแรง ความพร้อมทางด้านจิตใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย เช่น กระตือรือร้น อยากรู้ สนุกเพลิดเพลินในการเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนมีความสุขขณะเรียนรู้ โดยมีการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายในห้องเรียน มีทักษะในการสอนที่ดี สื่อในการจัดการเรียนการสอนน่าสนใจ ไม่ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนน่าเบื่อ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเพื่อน คือการที่นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น ช่วยเหลือซึ่งกันละกัน มีความสามัคคี การแสดงความรักความเอาใจใส่ การมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การได้รับคำชมเชยและให้กำลังใจ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ครู และเพื่อน ด้านสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน คือ ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่เกิดจากการได้อยู่ในบรรยากาศ และด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน คือ ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่เกิดจากการได้อยู่ในบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้